

Ekspertu darba grupas tikšanās rezultātu apkopojums

DG Nr. 1 Elejas pagastā 2023. gada 18. augustā

Šajā apkopojumā sniegts pārskats par projekta ekspertu darba grupas sanākumi, kas veltīta revitalizācijas un degradēto teritoriju jautājumiem Jelgavas novadā. Šīs sanāksmes mērķis bija apkopot ekspertu viedokļus un risinājumus attiecībā uz novada teritorijām, kuras prasa uzmanību un atjaunošanas pasākumus, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību.

Sēdē piedalījās, galvenokārt, novada pašvaldības darbinieki. Diskusijas skāra dažādas tēmas, sākot no infrastruktūras uzlabošanas līdz vides aizsardzības pasākumiem un kultūras mantojumam.

Darba grupa noritēja atbilstoši izsludinātai darba kārtībai.

Līdzšinējā pieredze uzņēmējdarbības infrastruktūras attīstīšanā

Pēc VARAM datiem Latvijā pašvaldības kopš 2016. gada īsteno uzņēmējdarbības veicināšanas projektus. Kopš šī laika īstenoti 230 projekti par kopējo finansējumu 493.18 miljoni. Galvenais fonds- ERAF.

Galvenie Struktūrfondu finansēšanas Speciālie Atbalsta mehānismi 5.6.2. un 3.3.1.

Kā labās prakses piemēri minami tādi projekti kā "Infrastruktūras izveide Dārza ielā Liepājā", "Vieglās rūpniecības ražotnes izveide Augšdaugavas novadam", "Infrastruktūras izveide komercdarbības attīstībai Pils ielā Ventspilī", "Kuldīgas pilsētas ziemeļu daļas industriālās teritorijas attīstība". Vistuvākais Jelgavas novadam ir projekts "Lielupes industriālās teritorijas labiekārtošanas Jelgavā", kura kopējās izmaksas 10.14 miljoni eur.

Nākotnes perspektīvas

VARAM informē, ka nākamajā plānošanas periodā uzņēmējdarbības vides attīstībai no ES fondiem būs sekojošas programmas (kopējais ES līdzfinansējums 277.92 EUR):

- SAM 5.1.1.1. Infrastruktūra uzņēmējdarbības atbalstam (133.11 milj. EUR)
- SAM 3.1.1.3i. Investīcijas uzņēmējdarbības publiskajā infrastruktūrā industriālo parku un teritoriju attīstīšanai reģionos (80 milj. EUR)
- SAM 6.1.1.3. (1. kārtā) Atbalsts uzņēmējdarbības nepieciešamā publiskās infrastruktūras attīstībai, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku (49.28 milj. EUR)
- SAM 5.1.1.4. (15.53 milj. EUR) Viedā pašvaldība.

SAM 6.1.1.3. MK noteikumus plāno apstiprināt 2023. gada 3. ceturksnī, SAM 5.1.1.1. MK noteikumus - 2023. gada 3-4. ceturksnī, SAM 3.1.1.3i. jau ir noslēgušies projektu atlase, bet projektu uzsākšana notiks 2023. gada decembrī.

VARAM aicina veidot instrumentu sinerģijas, kur projekti tiek īstenoti kompleksi, kas nozīmē, ka Pašvaldības veic investīcijas publiskajā infrastruktūrā, kas balstītas uz uzņēmēju vajadzībām, bet komersanti veic privātās investīcijas – iekārtās, aprīkojumā, tehnoloģijās u.t.t.

Rīki pamestu ēku revitalizācijai

Latvijā ir vairākas organizācijas, kas veic “bezcerīgu” teritoriju un ēku revitalizāciju ar dažādiem instrumentiem. Viena no tādām organizācijām ir “Free Riga”, “Totaldobže”.

Organizācijas darbības veikšanai izmanto “Gentrification model”, kur ar kultūras palīdzību tiek atdzīvinātas ēkas/teritorijas kā rezultātā īpašniekam tiek ģenerēta peļņa.

Fokuss revitalizācijas aktivitātēm tiek balstīts uz Oldenberga un Briseta trešās vietas teoriju, kur pirmā vieta cilvēka dzīvē ir māja, otrā vieta ir skola/darbs, bet trešā vieta ir labjūtības vieta vai vieta, kas rada piederības sajūtu.

Veiksmīgu vietu revitalizācijas projektu īstenošanai jāizmanto pieeja, kad vieta (telpa) tiek veidota un izmantota kopā.

“Free Riga” īsteno Ēku aizgādņu pakalpojumu, kas kļūst kā inkubators jaunām idejām. Īstenojot šo pieeju, tiek izmantota ēka un tā nestāv tukša, jo to izmanto sabiedriska organizācija, kas veic uzturēšanas izdevumus un tādējādi veido papildus vērtību un tiek veidoti aizvien jauni projekti.

Situācija Jelgavas novadā

Šobrīd Jelgavas novadā plānots veikt degradēto teritoriju uzskaiti, tomēr projekta ietvaros plānots runāt ne tikai par MK noteikumu izpratnē degradēto teritoriju uzskaiti, bet arī vietām, kas novadā būtu revitalizējamas, vai kā teritorijas/ēkas, kuru potenciāls līdz šim nav izmantots pilnā apmērā. Degradēto teritoriju uzskaitē atbilstoši MK noteikumiem un Ideju virzīšana par teritoriju revitalizāciju būs divi paralēli procesi - Uzskaitē notiks, stingri ievērojot MK noteikumu kritērijus, bet revitalizācijas idejas apkoposim, balstoties uz projektā gūtajām jaunajām zināšanām, un, arī ņemot vērā projektu partneru labās prakses piemērus.

Jelgavas novada fokuss projekta ietvaros būs revitalizācija uzņēmējdarbības veicināšanai, tomēr ar uzņēmējdarbības attīstību mums nav jāuzskata tikai ražošana vai telpas pakalpojumu sniegšanai. Arī sakārtota infrastruktūra var radīt labus impulsus saimnieciskās darbības veikšanai.

Darba Grupas dalībnieki šobrīd nevar viennozīmīgi pateikt un nosaukt degradētās vietas pagastos vai arī vietas, ko vajag revitalizēt. Ir jābūt skaidriem kritērijiem, ko mēs projekta ietvaros plānojam darīt. Nav skaidrs, kam īsti pieder teritorijas vai būves.

Interese ir par Polderu joslu, Salgales baznīcas drupām, Bērvircavas muižu – kungu māju, Staļģenes parku, ģenerāļa Baloža māju, Kuzmas Brakšķu ēku un citām. Pamestajās telpās aktīvi vajadzētu veidot koprades telpas. Iesaistīt diskusijās biedrības. Labs piemērs varētu būt biedrība “Tuvu” Brankās. Svarīgi aicināt arī uzņēmējus, bet tam nepieciešams īpaša programma, kas piemērota uzņēmēju interesēm. Mēs varam runāt gan par lielākiem ražotājiem, bet nevajadzētu aizmirst arī par, piemēram, mājražotāju kopienu. Īpašu uzmanību varētu pievērst tādām ciemam kā Āne.

Kontekstā ar projektu, svarīgi mācīties, ko varētu nodrošināt tuvākajā laikā, kā arī organizēt pieredzes stāstu stāstīšanas pasākumus – tajā skaitā, kuri ir bijuši neveiksmes stāsti ar to analīzes elementiem.

Veiksmīgam darbam ir jāuzrunā uzņēmēji – jānoskaidro viņu vajadzības. Tiks veidota anketa gan Novada uzņēmējiem, gan uzņēmējiem, kas potenciāli varētu izrādīt interesi par investēšanu Jelgavas novadā. Konstatēts, ka kopēja uzņēmēju, kas varētu investēt novadā, datu bāze nav. DG dalībnieku apņēmās atbalstīt projektu ar kontaktiem, to sniegšanu.

“Ja projekta ietvaros tukšumu izdotos pārveidot par pilnumu, mērķis būtu sasniegts”

Apkopoјumu veica pasākuma moderators Āris Ādlers